ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

Ethical Leadership Affecting the Learning Organization of School under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3

[1]**ภัชลภา เตชะสุขิตกุล** Puchlapa Techasukhitkul
[2]**จรัส อติวิทยาภรณ์** Jarus Ativittayaporn
[3]**สุดาพร ทองสวัสดิ์** Sudaporn Thongsawat
[123]คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
[123]Faculty of Education and Liberal Arts, Hat Yai University
[1]Corresponding author, e-mail: puchlapa.tec085@hu.ac.th

Received June 4, 2023; **Revised** November 21, 2023; **Accepted:** December 9, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษา การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา พื้นที่วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 322 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมุติฐานใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ3) การวิเคราะห์ปัจจัยของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเป็นพลเมืองดี (X4) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ สมการณ์พยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ Y / = 3.989 + .068X4 สมการณ์พยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน Z/Y = .115 X4

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; การศึกษาประถมศึกษา; องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

This aimed to study 1) the school administrators' ethical leadership; 2) the being as learning organizations of schools and 3) the ethical leadership affecting the learning organization under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3. The samples comprised of 322 teachers. The research instrument was a five – level rating scale questionnaire with a reliability of the whole questionnaire at 0.99. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis. The results of the study were as follows. 1) The school administrators' ethical leadership was rated at the high level. 2) The being as learning organizations of schools was rated at the high level. 3) The ethical leadership affecting the learning organization under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3, it was found that the citizenship (X4) was the best predictor of the learning organizations of schools. There predictors could mutually explain the variance of the learning organization under Songkhla Primary Educational Service Area Office 3 with the statistical significance at .05 level. The predictive regression equations were as follows. Raw score regression equations: Y / = 3.989 + .068X4 Standard score regression equations: Z/Y = .115 X4

Keywords: Ethical Leadership; Primary Education; Learning Organization

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ที่บัญญัติไว้ว่า "การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์" เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งในปัจจุบันเกิดการแข่งขันในทุกๆ ด้านของแต่ละองค์กรมีความรุนแรงมากขึ้น ไม่เว้นแม้แต่องค์กรทางด้านการศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องแข่งขันกันเองเฉพาะในประเทศเท่านั้น ยังต้องแข่งขันกับองค์กรจากต่างประเทศอีกด้วย การได้มาซึ่งความเป็นหนึ่งหรือการได้เปรียบองค์กรอื่นๆ อย่างยั่งยืนนั้นสมาชิกในองค์กรถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นแต่ละองค์กรจึงพยายามที่จะสร้าง "องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)" ขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาในบุคลากรทุกระดับขององค์กรรวมทั้งเพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองและขององค์กรให้สามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ แล้วให้ผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของงานอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษานับเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพตามมาตรฐานให้แก่ผู้เรียนซึ่งในการบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษา บทบาทของผู้บริหารการศึกษาสำคัญต่อความสำเร็จของหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังต่อการแสดงบทบาทให้เหมาะสมกับตำแหน่งของผู้บริหารการศึกษาในระดับต่าง ๆ (ภารดี อนันต์นาวี, 2551) โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นทีมและเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่การจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศกระบวนการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ย่อมมาจากการบริหารงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรของสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารจึงเป็นพลังในการขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ซึ่งการบริหารจัดการเป็นภารกิจหลักและหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับต้องมีหน้าที่อำนวยการ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหา พัฒนาการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ในระบบทั้งการวางแผน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไปและงานอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ผู้บริหารจึงนับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเพราะสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและระบบสังคม การจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ชำนาญทางการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารที่เหมาะสม ซึ่ง Brown et al. ให้คำนิยามว่า “ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม” ว่าหมายถึงการแสดงออกแห่งความประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมถูกต้องตามธรรมนองครองธรรมทางปฏิบัติของบุคคล และระหว่างบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กัน หมายรวมถึงการส่งเสริมความประพฤติปฏิบัติดังกล่าวไปสู่ผู้ตาม ผ่านการสื่อสารสองทาง การเสริมสร้างอุปนิสัยจริยธรรมให้แข็งแกร่ง และการตัดสินใจการแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมตามมาตรฐานของสังคม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้วยการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมที่สามารถสร้างแรงจูงใจชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามการตัดสินใจที่เป็นไปตามหลักของการมีเหตุผล มีความเสียสละ แสดงออกถึงความรับผิดชอบเมื่อเกิดปัญหาหรือแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง รวมถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษา (Brown et al., 2005)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 193 แห่ง และการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีความแตกต่างกันในด้านการบริหารงาน ทั้ง 4 งานหลัก คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ซึ่งย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาโดยสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มมีผลการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันในเรื่องของผล

การทดสอบและประเมินผลระดับชาติ O-NET ของนักเรียนอีกทั้งยังรวมถึงขนาดสถานศึกษาและการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนต้องใช้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการและความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา

บทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 เพราะปัญหาการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากผู้บริหาร สถานศึกษาไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อการบริหารการศึกษาอย่างเหมาะสมกับอำนาจที่ได้รับและมีอยู่ และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนไม่เหมาะสมในหลายกรณี ทั้งในการปฏิบัติงานของตนเองและส่วนที่ทำให้ครูและบุคลากรอื่นๆ เสียหาย ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

พื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 กลุ่มประชากร คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 จำนวน 701 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 จำนวน 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) หลังจากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Sampling Without Replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 แบ่งเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 จำนวน 51 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน

ตอนที่ 3 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 จำนวน 45 ข้อ แบ่งเป็น 7 ด้าน

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) แต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .990

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 322 ฉบับ โดยใช้ Google Form ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านทางระบบการสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 แล้วกำหนดให้ตอบแบบสอบถามภายใน 15 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถามในแต่ละชุด ได้จำนวน 322 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยใช้วิธีแบบขั้นตอน (stepwise)

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ รองลงมาคือด้านความเคารพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความไว้วางใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวม

(n = 322)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ความไว้วางใจ	3.89	.14	มาก
2. ความรับผิดชอบ	3.99	.09	มาก
3. ความเคารพ	4.00	.12	มาก
4. ความเป็นพลเมืองดี	3.97	.12	มาก
5. ความยุติธรรม	3.92	.10	มาก
6. ความซื่อสัตย์	4.09	.10	มาก
รวม	**3.97**	**.05**	**มาก**

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นด้านด้านการคิดอย่างเป็นระบบซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3

อันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีรูปแบบการคิด ด้านการให้อำนาจและด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวม

(n = 322)

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การเป็นบุคคลที่รอบรู้	3.79	.16	มาก
2. การมีรูปแบบการคิด	3.93	.15	มาก
3. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.55	.19	มาก
4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	3.74	.18	มาก
5. การคิดอย่างเป็นระบบ	3.45	.20	ปานกลาง
6. การใช้เทคโนโลยี	3.55	.23	มาก
7. การให้อำนาจ	3.92	.19	มาก
รวม	**3.72**	**.07**	**มาก**

3. การวิเคราะห์ปัจจัยของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นพลเมืองดี (X4) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .115 มีอำนาจการพยากรณ์ เท่ากับร้อยละ 1.30 และเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ Y / = 3.989 + .068X4

สมการพยากรณ์ทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ Z/Y = .115 X4

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

(n = 322)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (X)	(x_1)	(x_2)	(x_3)	(x_4)	(x_5)	(x_6)	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Y)
1. ความไว้วางใจ (x_1)	-	.196	.053	.142	.064	.069	.063
2. ความรับผิดชอบ (x_2)	.196	-	.079	.105	.029	.075	.084
3. ความเคารพ (x_3)	.053	.079	-	.045	.111	.054	.017
4. ความเป็นพลเมืองดี (x_4)	.142	.105	.045	-	.027	.007	.115

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (X)	(x_1)	(x_2)	(x_3)	(x_4)	(x_5)	(x_6)	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Y)
5. ความยุติธรรม (x_5)	.064	.029	.111	.027	-	.052	.075
6. ความซื่อสัตย์(x_6)	.069	.075	.054	.007	.052	-	.0.19

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์ถดถอยของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	B	St. Error	β	t	p-value
ค่าคงที่	3.989	.131	-	30.522***	.000
ความเป็นพลเมืองดี (X_4)	.068	.033	.115	2.070*	.039
ความไว้วางใจ (X_1)	-	-	.081	1.446	.149
ความรับผิดชอบ (X_2)	-	-	.097	1.745	.082
ความเคารพ (X_3)	-	-	.022	.401	.689
ความยุติธรรม (X_5)	-	-	.079	1.416	.158
ความซื่อสัตย์ (X_6)	-	-	.018	.327	.744
a = 3.989, R = .115, R^2 = .013, Adj. R^2 =.010, df=1, SE = .131					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเคารพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเป็นพลเมืองดีด้านความไว้วางใจ และด้านความยุติธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 มีความซื่อสัตย์ ทำงานตามคำมั่นสัญญา ตามระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ เป็นคนมีสัจจะ พูดจริงทำจริง แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ให้เกียรติและไม่ประพฤติล่วงเกินข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียน สร้างความกลมเกลียวให้เกิดขึ้นในองค์กร รักและปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และแสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Brown et al. ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical leadership) จะต้องประกอบด้วยความซื่อตรง (Integrity) และความไว้วางใจ (Trust) นอกจากนี้แล้วจะต้องเป็นผู้ที่ตัดสินปัญหาโดยใช้ความยุติธรรม (Fairness) และเสมอภาค (Equal) ใส่ใจต่อผู้อื่น (Caring) และมีความเป็นพลเมืองดี (Citizenship) และเป็นผู้ที่มีจริยธรรมทั้งเรื่องส่วนตัวและในการทำงานมักจะสื่อสารกับผู้ตามในเรื่องจริยธรรมสร้างมาตรฐานของจริยธรรมที่ชัดเจนและมีการให้รางวัลหรือการลงโทษเพื่อให้ผู้ตามปฏิบัติตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะทำให้เกิดผล คือ ประสิทธิผลของผู้นำ ความพึงพอใจในการทำงานและการอุทิศตนเพื่องานของผู้ตามและพวกเขาจะมีความเต็มใจที่จะ

รายงานถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผู้บริหารทราบ (Brown et al., 2005) ส่วนไพฑูรย์ สินลารัตน์ กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการโน้มน้าวให้บุคลากรปฏิบัติตนให้เหมาะสมของผู้นำ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ การเป็นบุคคลที่มีกฎเกณฑ์ สามารถทำให้เกิดความยุติธรรมและเป็นธรรมกับทุกคนได้ มีการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมโดยมีภาวะผู้นำทางด้านจริยธรรมตลอดเวลา โดยพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้นำจะทำให้เกิดบรรยากาศการพัฒนาได้เป็นอย่างดี (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิภาวดี อินทร์ด้วง ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน (วิภาวดี อินทร์ด้วง, 2561) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญศิริ สมเรือน ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน (เพ็ญศิริ สมเรือน, 2560) อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างภาพลักษณ์ที่ดีงามเพื่อที่จะให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนในองค์กรปฏิบัติตามได้อย่างดีงาม

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีรูปแบบการคิด ด้านการให้อำนาจ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการใช้เทคโนโลยี และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ปรับเปลี่ยนความคิด และวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำงานโดยไม่ยึดติดหลักการมากเกินไป มีความยืดหยุ่นทางความคิด พร้อมที่จะเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ ได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่น ปฏิบัติตนได้จริงตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ของสถานศึกษา สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ ทุกเวลา และแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยการใช้วิจารณญาณอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge ที่กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่บุคลากรเรียนรู้ที่จะขยายขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานตามความปรารถนาของพวกเขา เป็นองค์กรใหม่ๆ และมีการขยายขอบเขตของแบบแผนของการคิดที่จะให้ความรู้เป็นองค์กรที่มีการสร้างความใฝ่ฝันร่วมกันได้อย่างอิสระ และเป็นองค์กรที่มีบุคลากรเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (Senge, 1990) นอกจากนี้อังศุมาลิน กุลฉวะ ยังกล่าวอีกว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่มีการตื่นตัวมุ่งเน้นในการแสวงหาความรู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมีการถ่ายโอนความรู้และปรับแต่งความรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะสะท้อนต่อความรู้ใหม่ เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารที่มุ่งเน้นให้องค์กรและบุคลากรมีกระบวนการทำงานที่เพียบพร้อมไปด้วยประสิทธิภาพและมีผลการปฏิบัติงานที่เปี่ยมไปด้วยประสิทธิผล (อังศุมาลิน กุลฉวะ, 2561) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนครินศร์ จับจิตต์ ที่พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านการให้อำนาจและสร้างความสามารถให้กับบุคลากรและด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยีด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้และด้านการจัดการความรู้ (นครินศร์ จับจิตต์, 2562)

3. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเป็นพลเมืองดี (X4) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .115 และมีอำนาจการพยากรณ์ เท่ากับร้อยละ 1.30 สามารถจัดเรียงลำดับตัวแปรที่พยากรณ์ที่ส่งผลทางบวกต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษายังมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน การเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ โดยมองเห็นภาพความสัมพันธ์กันเป็นระบบโดยรวมค่อนข้างน้อย การจัดลำดับความสำคัญในการทำงานอย่างเป็นระบบค่อนข้างน้อย ทำงานอย่างเป็นระบบ การใช้ข้อมูลย้อนกลับการตรวจสอบซ้ำ และการระดมความคิดในการทำงาน ผู้บริหารรักและปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เคารพกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รู้จักใช้สิทธิตามระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบอย่างด้านพลเมืองที่ดี พัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้รอบรู้ หรือเชี่ยวชาญในด้านการบริหาร เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับตนเอง ใช้ระเบียบข้อบังคับอย่างเสมอภาค ไม่มีอคติส่วนตน เป็นตัวอย่างของการอุทิศตน และเสียสละตน เพื่อองค์กร และผู้บริหารเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีในทุกโอกาส

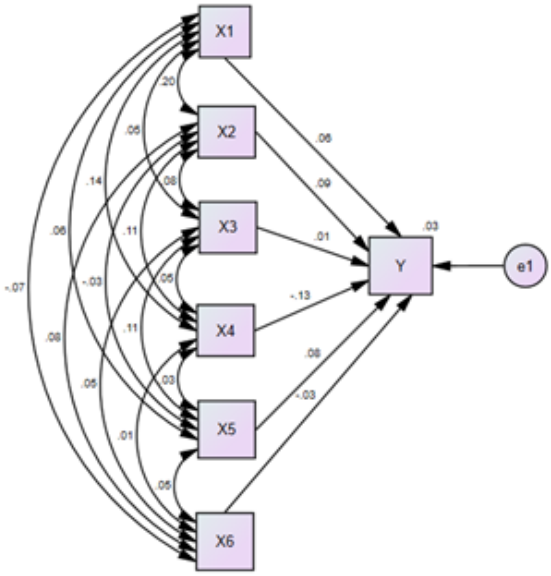
นอกจากนี้ Karakose ยังกลาวถึง ความเปนพลเมืองดีของผูมีภาวะผูนำเชิงจริยธรรม นั้นจะตอง พิจารณาจากองคประกอบ คือ 1) ดานตนเอง โดยเห็นวาพฤติกรรมดานจริยธรรมของผูบริหารโรงเรียน จะทำใหเกิดบรรยากาศการพัฒนาไดเปนอยางดี ผูนำจะตองทำในสิ่งที่ถูกตองมีความรูสึกและแสดงออก ถึงการขอบคุณหากมีใคร ปฏิบัติตามหลักของความถูกตองเปนจริง 2) ดานหนาที่ของพลเมือง ผูนำที่ดีจะแสดงออกถึงความเปนผูมีหนาที่พลเมืองดี คือ การใหความชวยเหลือหรือการใหบริการ 3) ดานการเมืองการปกครอง ในทัศนะนี้ผูนำที่ดีจะตองเขาใจ และเขาถึงในเรื่องทางการเมืองหรือการปกครอง ซึ่งไดแก ปกปองสิทธิสวนบุคคล เคารพกฎระเบียบ กฎหมายและคานิยมที่ดีงามของสังคม (Karakose, 2007) ส่วน Mowbray กลาวถึงความเปนพลเมืองดีวาผูมีภาวะผูนำเชิงจริยธรรมนั้นจะพิจารณาองคประกอบ คือ 1) ความรับผิดชอบตอองคกร ผูนำจะการรักษาองคกรใหคงอยูผูนำที่ดีมีความรับผิดชอบตอเปาหมายขององคกร การตัดสินใจอยางมีจริยธรรมเปนสวนประกอบที่สำคัญ ภาวะผูนำเชิงจริยธรรมจะสงเสริมใหเกิดการลดระดับของการสูญเสียไปโดยเปลาประโยชน การรักษาสิ่งแวดลอมขององคกร มีสิ่งแวดลอมภายใน สิ่งแวดลอมในที่ทำงาน การใหความจูงใจ การจูงใจถึงเปาหมาย 2) ดานการเมืองการปกครอง จะเคารพในกฎและขอหามภาวะผูนำเชิงจริยธรรม จะพยายามกระตุนกีดขวางอันตรายที่จะมีมาถึง 3) ดานการพัฒนาตนเองและการดำรงไวซึ่งทักษะความรู และประสบการณในตัวเองและคนอื่น 4) ดานหนาที่พลเมือง คำนึงถึงความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายและเกี่ยวของกับมนุษย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการประยุกตใชเทคโนโลยีภาวะผูนำเชิงจริยธรรม จะทำใหแนใจวาจะตองไมมีอันตรายใดๆ เขามาถึงประชาชน ซึ่งเกิดจากการประยุกตเทคโนโลยีและการนำดวยการใหบริการ (Mowbray, 2009)

องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเป็นพลเมืองดี (X_4) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .115 มีค่าคงที่เท่ากับ 3.989 และมีอำนาจการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 1.30

สมการณ์พยากรณ์ทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $Y' = 3.989 + .068X_4$

สมการณ์พยากรณ์ทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'_Y = .115\ X_4$

ภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมสงขลา เขต 3

บทสรุป

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ รองลงมาคือด้านความเคารพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความไว้วางใจ ส่วนการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นด้านด้านการคิดอย่างเป็นระบบซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีรูปแบบการคิด ด้านการให้อำนาจและด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้ดีที่สุด คือ ด้านความเป็นพลเมืองดี ดังนั้นในการพัฒนาผู้บริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารควรได้รับการฝึกอบรมส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมด้านความเป็นพลเมืองดี เพื่อผู้บริหารสามารถนำความรู้และการปฏิบัติตนด้านความเป็นพลเมืองดี ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อผลประโยนช์ของสถานศึกษาต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การที่จะมุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องเน้นให้บุคลากรในสถานศึกษาคิดอย่างเป็นระบบ ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาเกี่ยวกับการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในหน่วยงาน/จังหวัดอื่นๆ เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบ และใช้ในการปรับปรุง วางแผนพัฒนาและกำหนดนโยบาย ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

นครินศร์ จับจิตต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). *ความรู้คู่คุณธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภารดี อนันต์นาวี. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.* ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรี.

วิภาวดี อินทร์ด้วง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *การศึกษาค้นคว้าอิสระ*

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

อังศุมาลิน กุลฉวะ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วิทยานิพนธครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

Brown, M. E. et al. (2005). Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, (97)(10): 117–134.

Karakose, T. (2007). High school teachers' perceptions towards principals' ethical leadership in Turkey. *Asia Pacific Education Review*, 8(3): 464-477.

Krejcie, Robert V., and Daryle, W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal for Education and Psychological Measurement,* 30(3): 608-616.

Mowbray, D. (2009). Code of Conduct for Ethical Leadership a Discussion Document. Retrieved [10 May 2023]. from http://www.derekmowbray.co.uk.

Senge, P.M. (1990). *The fifth discipline the art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.